

Verbinding

Exodus Gemeente

Kerkdiensten

Zondag 14 mei 10 uur	ds. Jan de Visser 1e coll.: KIA binnenlands diaconaat 2e coll.: voor de kerk	
Donderdag 18 mei 19.30 uur	Ds. Jan de Visser 1 ^e coll.: Kerkdiensten Zuidwester 2 ^e coll.: voor de kerk	Exoduskerk Hemelvaartsdag
Zondag 21 mei 10 uur	Dhr. Alain Verheij, Leiden 1e coll.: PKN missionair werk pioniersplekken 2e coll.: voor de kerk	m.m.v. de cantorij
Zondag 28 mei 10 uur	ds. Jan de Visser 1e coll.: Zending Egypte 2e coll.: voor de kerk	Pinksteren
Zondag 4 juni 10 uur	ds. Jan de Visser 1e coll.: Stichting Onderlinge Zorg Oekraïne 2e coll.: voor de kerk	Dienst van Schrift en Tafel
Zondag 11 juni 10 uur	ds. Jan de Visser 1e coll.: Project Classis Delta Indonesië 2e coll.: voor de kerk	
Zondag 18 juni 10.00 uur	ds. Jan de Visser 1e coll.: Studentenpastoraat Rotterdam 2e coll.: voor de kerk	Jeugddienst
Zondag 25 juni 10 uur	voorganger: nog in te vullen 1e coll.: Werelddiaconaat Colombia 2e coll.: voor de kerk	
Zondag 2 juli 10 uur	ds. Jan de Visser 1e coll.: KIA werelddiaconaat Indonesië 2e coll.: voor de kerk	Overstapdienst

Alle kerkdiensten zijn live te volgen
en terug te kijken via internet:
www.exoduskerk.nl

De verloren zonen

Het verhaal van de verloren zoon is misschien wel één van de bekendste verhalen uit het Nieuwe Testament. Een verhaal wat ons niet alleen iets zegt over de verloren zoon(s), maar ons ook de liefhebbende Vader laat zien.

Het verhaal van de verloren zoon, gaat over een vader en twee zoons. Meestal wordt ervan uitgegaan dat de verloren zoon degene is die zijn vader om de erfenis vraagt het huis verlaat, al zijn geld erdoorheen jaagt en uiteindelijk blut en hongerig het voer wil eten wat voor de varkens bedoeld is. Tussen de varkens komt deze zoon tot het besef dat hij beter af is als dagloner bij zijn vader, en gaat op weg naar huis om vergeving te vragen.

Maar de vader had nog een oudere zoon. Een zoon die al jarenlang trouw voor zijn vader werkt. Deze zoon is altijd maar bezig om het zijn vader naar de zin te maken. Ik stel mezelf de vraag of hij zijn werk wel met plezier deed, of alleen maar doet omdat hij verlangt naar goedkeuring van zijn vader? Hij voelt zich beter dan zijn jongere broer en snapt ook niet dat zijn vader zo genadig is voor zijn broer. Dat de vader ook van hem houdt en dat alles wat de vader heeft ook voor hem bestemd is, lijkt hij nooit echt te hebben beseft. Hij heeft zich, als ware, altijd als een slaaf van de vader gedragen in plaats van een zoon.

Beide zoons zijn eigenlijk net zo verloren. Allebei zien en kunnen zijn niet ervaren dat hun vader hen allebei liefheeft en voor hen alles over heeft.

De jongste zoon symboliseert de tollenaars en zondaars; bezig met *slechte* daden waardoor ze verloren dreigen te gaan. De oudste zoon symboliseert de religieuze leiders, altijd maar bezig met het feit dat het afhangt van hun '*goede* werken' en bezig met eigen gerechtigheid waardoor ze ook hun doel missen. Beide zoons zijn bezig met andere zaken, dan met hun vader zelf.

Als ik deze gelijkenis lees moet ik ook altijd denken als ik nu de verloren moeder ben, wat als onze kinderen andere keuzes maken dan als ik zou willen. Ik hoop dat ik dan net als de vader kan zijn: Ze toch de vrijheid kan geven, liefdevol kan blijven, vergevingsgezind en geduldig. Wat mij altijd helpt is dat ik weet dat kinderen als het ware met een koord aan God verbonden zijn, hoe vaker zij het koord doorsnijden. God legt er net zo snel een knoop in, het koord wordt steeds korter en de afstand naar God kleiner.

Monique den Hartogh

Aandacht voor

In de periode tot aan het verschijnen van het volgende nummer van dit blad zijn er veel momenten om bij stil te staan.

Er zijn zes *echtparen* die een huwelijksjubileum vieren.

Op 14 mei hopen de heer C.P. Beije en mevrouw C.J. Beije – Vijfhuizen te vieren dat zij 25 getrouwd zijn. Zij wonen met hun zoon Kevin aan de Reiger nr. 117, 3245 TM Sommelsdijk.

Op 15 mei hopen ook de heer C.H. Kleijnenberg en mevrouw D. Kleijnenberg – van de Wel hun zilveren huwelijksjubileum te vieren. Hun adres is Fazantstraat 10, 3245 VE Sommelsdijk.

Dan zijn er maar liefst twee diamanten jubilea te vieren.

De heer P.J. Kooijman en mevrouw A. Kooijman – den Hollander mogen op 24 mei gedenken 60 jaar getrouwd te zijn. Zij wonen aan de Herman Heijermanssingel nr 10 te (3241 DC) Middelharnis.

Op 31 mei 1963 traden de heer C. (Cor) de Vos en mevrouw M.C. (Mar) de Vos in het huwelijk. Ook zij vieren dus hun 60-jarig huwelijk. Hun adres: Prinses Marijkestraat 12, 3241 VJ Middelharnis.

Op 2 juni is het maar liefst 63 jaar geleden dat de heer N. Blok en mevr. W. Blok – Bergshoeff in het huwelijk traden. Zoals bekend woont de diamanten bruid om gezondheidsredenen helaas op een ander adres dan de diamanten bruidegom. De bruid woont aan de Sperwer 547, 3245 VP Sommelsdijk (Nieuw-Rijsenburgh) en de bruidegom aan het Mondriaanhof nr. 20, 3241 AT Middelharnis.

Tot slot vermelden we het jubileum van de heer J.B. (Johan) Olij en mevrouw L.C.J. (Loes) Olij – van de Werken. Zij zijn op 5 juni 55 jaar getrouwd. Ze wonen aan de Steigerdijk 11 81, 3257 LP Ooltgensplaat.

Vervolgens zijn er *negen bijzondere verjaardagen* te melden.

Op 15 mei hoopt mevrouw D. (Dirkje) van Oostenbrugge – van Antwerpen haar 87ste verjaardag te vieren. Haar adres is Ds. Montijnstraat 33, 3245 XC Sommelsdijk.

Op 18 mei viert mevrouw H.J. (Lenie) van Lenten – Rijsewijk, Vroonweg 12a, 3247 CG Dirksland, dat ze 86 jaar oud wordt.

De heer J.M. (Jan) Blankenburgh, Pluvier 59, 3245 TD Sommelsdijk, hoopt op 6 juni 81 jaar te worden.

Er zijn in deze periode twee heren die de leeftijd van 91 jaar hopen te bereiken. De eerste is de heer A.J. van Nierop, Wilgenlaan 61, 3241 BR Middelharnis. Hij verjaart op 9 juni.

De heer T.C. (Teun) de Knecht, Peuterdijk 44, 3249 AW Herkingen viert op 12 juni zijn 86ste verjaardag.

Mevrouw E. (Emmy) Hack, Kluut 3, 3245 TB Sommelsdijk, hoopt op 13 juni de leeftijd van 85 jaar te bereiken.

Op 15 juni feliciteren we mevrouw J.P. (Janny) Waanders – van Felius, Sperwer 41, 3245 VP Sommelsdijk, met haar 87ste verjaardag.

De heer J. (Jaap) Verolme, hoopt op 17 juni de leeftijd van 88 jaar te bereiken. Zijn adres is Herman Heijermanssingel 18, 3241 DC Middelharnis.

De heer N. (Niek) Blok is niet alleen hekkensluis van dit rijtje, maar ook de andere heer die 91 jaar wordt, en wel op 24 juni. Zijn adres staat hierboven ook al, want eerder deze maand is hij 63 jaar getrouwd! Dat adres is: Mondriaanhof 20, 3241 AT Middelharnis.

Alle bovengenoemde jubilarissen en jarigen wensen we van harte een fijne dag toe, met allen die bij hen horen.

We weten ook, dat dit soort feestdagen vaak rauwe randjes hebben. We missen geliefden,

zijn niet meer helemaal fit of aanspreekbaar, en voelen helemaal geen drang om een party te vieren.

Toch is het goed om je feestdagen niet onopgemerkt voorbij te laten gaan. Het is goed om, ondanks alle tegenslagen en moeiten, je zegeningen te tellen.

Elders in dit blad ga ik nader in op allerlei liederen uit ons Nieuwe Liedboek. Er ontbreken veel mooie liederen in dat nieuwste Liedboek, en dit is er één van (Joh. de Heer, gez. 256: 4):

Dus in alle moeiten, zorgen zonder tal,
wees toch nooit ontmoedigd, God is overal.
Dank Hem voor zijn zegen, eng'len staan u bij,
schenken kracht en troost u, blijven u nabij.
*Tel uw zegeningen, één voor één,
tel ze alle en vergeet er geen.
Tel ze alle, noem ze één voor één,
en ge ziet Gods liefde dan door alles heen.*

Ds. Jan de Visser

Overlijden

In de nacht van 6 op 7 april is overleden Adri (Adriana Elisabeth) Cramer – Musegaas. Op 14 januari jl. is ze 80 jaar oud geworden, en dat heeft ze nog in 'goede gezondheid' kunnen vieren. Een paar dagen later hoorde ze van de dokter dat ze eigenlijk ongeneselijk ziek was. Het heeft daarna

niet lang geduurd of ze moest thuis verpleegd worden. Het ging snel, heel snel bergafwaarts met haar.

De uitvaartplechtigheid heeft inmiddels plaatsgevonden. We leven mee met haar man, Bert Cramer, die in een ver verleden ooit nog koster is geweest van de Exoduskerk, en met haar dochter en familie in Rockanje, en met de zoon, kleinkinderen en achterkleinkinderen in Nieuw-Zeeland.

Het correspondentieadres is haar huisadres, Rubensplein 9, 3241 AM Middelharnis.

Haar nagedachtenis zij allen die haar gekend hebben, tot zegen.

Ds. Jan de Visser

Uit de Kerkenraad - Gemeenteavond -

We hebben onlangs geen kerkenraad gehad om verslag van te doen. Maar wel onze gemeenteavond op 28 april. U zult wellicht gedacht hebben dat deze datum midden in de vakantie niet de meest voor de hand liggende is. Door meerdere factoren kwam deze datum als beste uit de bus. Hieronder een kort verslag.

Verschillende onderdelen stonden op de agenda, zoals:

- Jeugd, jongeren en jongvolwassenen.
- Werkgroep vieringen.
- Financiën
- Samenwerking Emmaüskerk
- De groene kerk
- Vastgoedanalyse
- Uitdagingen waar we als kerk voor staan

Jeugd, Jongeren en jongvolwassenen:

Door de enthousiaste leiding en jeugd loopt dit goed.

Werkgroep vieringen:

Deze werkgroep onderzoekt in opdracht van de kerkenraad of de vieringen cq. Kerkdiensten eigentijdser kunnen. Ze gaan in beeld brengen waar behoefte aan is in de vieringen.

Via de telefoon kon je met één woord aangeven wat je belangrijk vindt in een dienst. Woorden als inspiratie, boodschap, zegen, energie en bemoediging kwamen daarbij naar voren.

Financiën:

De inkomsten lopen terug en de kosten lopen op. Mede hierom wordt onderzocht om samen met de Emmaüskerk onder 1 dak te gaan. Zij lopen tegen dezelfde problematiek aan.

Samenwerking Emmaüskerk:

We onderzoeken de verdergaande samenwerking met beide kerken. Op dit moment zijn er geen nieuwe ontwikkelingen te melden. De Emmaüskerk heeft ook onlangs een gemeenteavond gehad.

Binnenkort komen de beide moderamina weer bij elkaar.

De groene kerk

Het verduurzamen van de kerk kost veel geld. Plannen zijn er om zonnepanelen op het dak te leggen. Gemeenteleden kunnen deze sponsoren. Hierover later meer. Ook benutten we hiervoor de subsidies die beschikbaar zijn. Op het terrein van de kerk kunnen oplaadpunten geplaatst worden, daar hebben we dan weer inkomsten uit.

Vastgoedanalyse:

Er is een denktank in het leven geroepen die gaat bekijken, doorrekenen wat we met ons vastgoed kunnen. Hieronder valt het kerkgebouw, de beheerderswoning en de pastorie.

Uitdagingen van onze gemeente:

Onze gemeente staat voor een groot aantal uitdagingen. Hoe houden we iedereen betrokken? Hoe krijgen we de “thuisijker” weer naar “kerkganger”. Hoe houden we het financieel op orde?

Eén van de grote zorgen is toch wel de bezetting in de kerkenraad. Verschillende wijken hebben nu al geen wijkouderling meer. Ouderling schijnt een beladen woord te zijn. Dit ambt kan op verschillende manieren ingevuld worden. Voel je je niet prettig bij bezoekwerk maar wil je wel bestuurlijke taken doen, ook dat kan. We zijn naarstig op zoek naar nieuwe mensen. Voel je geroepen!

Conny Wesdorp

2e scriba

Datum	Activiteit	Locatie	Aanvang
18 mei	Breicafé	Jeugdruimte	13.30 uur
31 mei	Koffie met noten	Jeugdruimte	10.00 uur
1 juni	Breicafé	Jeugdruimte	13.30 uur
15 juni	Breicafé	Jeugdruimte	13.30 uur

Koffie met..... noten

Op woensdag 26 april hadden we een mooie bijeenkomst over Vrede en Vrijheid. We zongen diverse liederen over het thema en er waren tal van attributen die over het koningshuis en de bevrijding gingen. Die maakten herinneringen en verhalen los.

We konden ook weer nieuwe mensen begroeten.

Met elkaar constateerden we dat de periode tot september wel erg lang is.

Daarom is er toch nog een bijeenkomst en wel op **woensdag 31 mei**.

Met het oog op de op handen zijnde vakantie wordt het thema: Natuur, Schepping en reizen.

Als u een gedicht of attributen heeft, mag u die natuurlijk meenemen.

We komen weer bij elkaar in de jeugdruimte van de Exoduskerk, ingang via de achterkant.

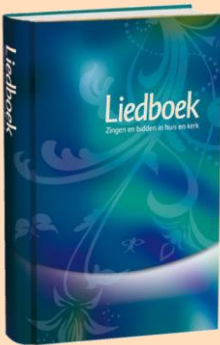
De ochtend begint om 10.00 uur en duurt tot 11.30 uur. We drinken koffie met elkaar en er is gelegenheid voor zingen, ontmoetingen en bij te praten.

Wilt u vervoer, neem dan contact op met Margot 0187-485529.

Emmy Lingen en Margot van de Wiel

Ons Liedboek

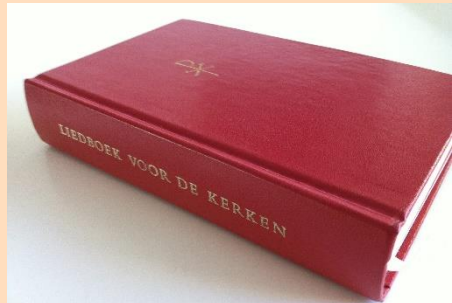

Het is dit jaar tien jaar geleden dat het Nieuwe Liedboek is geïntroduceerd. Het is daarbij vijftig jaar geleden dat het Liedboek voor de Kerken werd gelanceerd, en last but not least is het maar liefst 250 jaar geleden dat er een vervanging kwam van de Psalmberijming van Petrus Datheen, en dat is wat wij nu de 'Oude Berijming' noemen, de berijming van 1773.

Dus 1773, 1973 en 2013: dat zijn de jaren van nieuwe psalmberijmingen en liedboeken.

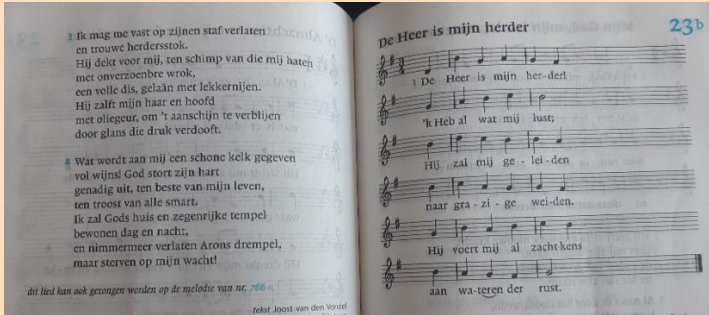
Natuurlijk is er veel meer gebeurd. We kennen de Hervormde Bundel van 1938, de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt hadden hun eigen bundel, en er zijn in de loop der jaren heel veel bundels verschenen die geen 'officiële' status hadden: Weerklank, Op Toonhoogte, Johannes de Heer, Opwekking, en ga zo maar door.

Maar dit jaar valt de schijnwerper dus op de drie hiervoor genoemde bundels.

Velen van ons zijn opgevoed met het rode Liedboek, de bundel van 1973. In een latere bijdrage ga ik daar wellicht nog eens op in, maar ook in het kader van het Nieuwe Liedboek uit 2013 is het van belang op te merken dat in het Rode Liedboek voor het eerst een echt nieuwe psalmberijming is opgenomen. Tussen 1773 en 1973, tweehonderd jaar dus, is er niets aan de berijming van de psalmen veranderd. En die 'nieuwe berijming' van 1973 is ongewijzigd overgenomen in het Nieuwe Liedboek van 2013.

Psalmen plus

En met die psalmen is iets bijzonders aan de hand, wat je in geen enkel ander liedboek tegenkomt. Als er gezangen bestaan die

gebaseerd zijn op een psalm, zijn die in het Nieuwe Liedboek gewoon aan die psalm toegevoegd.

Een voorbeeld. Onlangs hadden we Goede Herder zondag, en daarbij hebben we een aantal liederen gezongen over de Goede Herder. En al die liederen staan nu bij elkaar bij Psalm 23.

- Psalm 23 ('gewoon') "Ik wil van God als van mijn herder spreken"
- Lied of Psalm 23a: "D' Almachtige is mijn herder, mijn geleide", ook te zingen op de wijs van gezang 766
- Lied of Psalm 23 b: het bekende "De Heer is mijn herder"
- Lied of Psalm 23c: "Mijn God, mijn herder, zorgt voor mij" (vroeger bekend met de tekst: "Mijn Herder is de Heer, mijn God"
- Lied of Psalm 23d: "Was ik een schaap"
- Lied of Psalm 23e: "De Heer is mijn herder" (wisselzang koor / allen)
- Lied of Psalm 23f: "Mijn herder, Gij alleen" (Ook wisselzang koor / allen)
- Lied of Psalm 23g: "Mijn herder is de Heer"

Eén psalm in maar liefst acht (!) varianten. En het is heel makkelijk dat ze bij elkaar gezet zijn.

Nu geldt dat (gelukkig) niet voor alle psalmen, maar toch! Er is nog één psalm, waarvan maar liefst zes andere varianten in het Nieuwe Liedboek staan; dat is Psalm 98. En voor de rest ziet het er zo uit:

- 2 psalmen met 5 alternatieven: 25, 103
- 3 psalmen met 4 alternatieven: 117, 130, 139
- 5 psalmen met 3 alternatieven: 8, 13, 62, 91, 146
- 20 psalmen met 2 alternatieven
- 28 psalmen met 1 alternatief

Als je dat allemaal bij elkaar optelt, staan er dus van de 150 psalmen 117 alternatieven.

Dan zijn er nog twee twijfelgevallen. Je kunt je afvragen waarom het beroemde Lutherlied 'Een vaste burcht is onze God' (Gezang 898) niet gewoon bij Psalm 46 staat. Het staat er gewoon onder: 'tekst Martin Luther, bij Psalm 46').

En wat ik heel bijzonder vind, is lied 363. Dat is gewoon Psalm 134: 3 uit de Oude Berijming 'Dat 's Heeren zegen op u daal'. Dat zou toch gewoon als lied 134b bij de betreffende psalm moeten staan.

Hoe dan ook, tussen de nummers 1 en 150 van ons Nieuwe Liedboek staan dus maar liefst 267 liederen. En die alternatieven zijn dus niet in de nummering opgenomen!

Afvallers

In totaal zijn er bijna 300 liederen uit het Rode Liedboek overgenomen in het Nieuwe Liedboek. Er zijn er dus nogal veel weggelaten. Soms is dat muzikaal te verantwoorden, soms ook helemaal niet. Het is lastig om na tien jaar de criteria nog te achterhalen en na te voelen. Maar een lied als 'De Heer heeft mij gezien en onverwacht' van de onlangs overleden Oosterhuis wordt door veel mensen toch wel gemist. Nog een paar geschrapte liederen:

- Daar is uit 's werelds duist're wolken
- O onze Vader, trouwe Heer (Het 'Onze Vader')
- Laat m' in U blijven, groeien, bloeien
- Mijn Verlosser hangt aan 't kruis
- Wij knielen voor uw zetel neer
- U heb ik lief, U roep ik aan (Ach Herr, lass dein lieb Engelein)
- Nooit kan 't geloof te veel verwachten
- Alle roem is uitgesloten
- Van U zijn alle dingen

En zo zijn er nog vele, vele andere liederen die toch bij het vaste repertoire hebben gehoord.

Opwekking

Nieuw in het Nieuwe Liedboek zijn de Opwekkingsliederen. Nu staan er in de Opwekkingsbundels ook liederen die al in het Liedboek stonden, bijvoorbeeld 'U zij de glorie' (NLB 634, Opw. 213), of 'Wat de toekomst brengen moge' (NLB 913; Opw. 377).

Los daarvan zijn er 17 'nieuwe' Opwekkingsliederen in het Liedboek opgenomen; drie bij de Psalmen (51b, 84a en 139b), veel tussen de nummers 861 en 891, en nog een paar verspreid door het Liedboek heen.

Indeling

Hoe het Nieuwe Liedboek in elkaar zit, kun je zelf zien. Onder aan elke bladzijde staat in welk deel van het Liedboek het betreffende lied thuishoort.

De indeling is globaal als volgt:

- Psalmen (1 - 150)
- Cantica; liederen uit de Bijbel die niet in het Psalmboek staan (151 - 161)
- Bijbelse vertellieder (162 - 189)
- Getijden van de dag (190 - 269)
- De eerste dag (270 - 4 31)
- Getijden van het jaar (432 - 777)
- Leven (778 - 964)
- Samen leven (965 - 1016)

Gedichten

Wat veel mensen over het hoofd zien, zijn de prachtige, losse gedichten die er in het Nieuwe Liedboek staan. Natuurlijk is elk lied een gedicht op zich, maar er staan ook best wel veel gedichten in die niet op muziek gezet zijn. Ik heb die ooit in één bestand opgenomen, en dat is via de website van onze kerk te vinden. Je tikt dan in

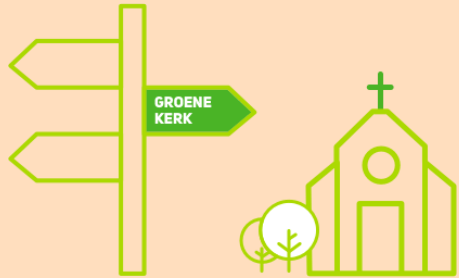
www.exoduskerk.nl/jan_de_visser, en je ziet het vanzelf. Ook als je deze Verbinding digitaal leest, klik je op [deze link](#), en dan ben je er ook.

Heel wat informatie over het Nieuwe Liedboek, maar ja, het wordt dit jaar tien jaar. Als een soort felicitatie!

Ds. Jan de Visser

De Groene Kerk

In maart was ik weer aanwezig bij een vergadering van de kerngroep De Groene Kerk, waarbij ook ds. Jan de Visser was uitgenodigd om met de leden van de groep van gedachten te wisselen over welke bijdrage hij kan leveren aan de bewustwording van de gemeente van een duurzame samenleving. Er zijn inmiddels diverse acties in gang gezet, zoals de vlindertuin, vogelhuisjes, het keukenteam gaat bewuster om met het scheiden van afval, voorbereiding tot het plaatsen van zonnepanelen en laadpalen, terwijl nog een aantal andere acties worden voorbereid.

Ds. De Visser denkt dat de klimaatcrisis geen crisis meer genoemd kan worden, maar een “klimaatprobleem”, omdat deze kwestie iedereen al decennialang bezighoudt. Hij denkt dat zolang de grote bedrijven als o.a. Tata Steel en Schiphol op dezelfde manier doorgaan, alles wat wij doen een druppeltje in de oceaan is. Volgens hem is de oplossing niet “verbeter de wereld en begin bij jezelf”, maar “verbeter de wereld en begin bij de grote bedrijven”. Het consumentengedrag zou moeten veranderen, waardoor de grote bedrijven zich moeten aanpassen. We moeten niet langer 16 soorten pindakaas in de winkel willen zien en we zouden dingen dichterbij moeten kopen, groente van het seizoen moeten eten en dingen weer (laten) repareren. Ook het gedrag van alle andere landen over de hele wereld zou moeten veranderen. Als vele grote en vervuilende landen zoals China, Rusland, USA, maar ook Zuid-Amerika en Afrika zich niet druk maken over dit probleem, gaat het ons niet lukken.

De leden van de kerngroep zijn van mening dat we ons bewuster moeten zijn van ons (consumenten)gedrag en beginnen met kleine stappen. Ds. De Visser roept op om vooral naar de omgang met de schepping te kijken, waarbij hij er ook voor waarschuwt de bijbel te laten buikspreken voor een vertaling naar onze tijd. De Bijbelse kernwoorden zijn “bebouwen” en “bewaren”, oftewel groei enerzijds en behoud anderzijds.

Doe aan de aarde alleen waarvan je overtuigd bent dat het goed is, oftewel: denk bij alles na of de aarde ervan opknapt. Met heel kleine stapjes kunnen we allemaal een verschil maken. Gelukkig gebeuren er al heel veel goede dingen en zijn veel mensen hier al mee bezig.

Na de gedachtewisseling over dit grote en moeilijke onderwerp, wordt overgegaan tot de vergadering. Diverse kerken op Goeree Overflakkee hebben overleg en worden ideeën uitgewisseld over wat zij kunnen betekenen, zo zijn er in Den Bommel insectenhotels geplaatst. Op de agenda staan punten zoals de beschildering van de container, afvalscheiding, plaatsing zonnepanelen en laadpalen. Voor 2024 willen we een “groene” predikant uitnodigen voor een themadienst.

Milieuvervuiling en het klimaat blijven erg grote en moeilijke materies, waar wij ondanks alles ons kleine steentje aan kunnen bijdragen. Uit eigen ervaring kan ik zeggen dat het goed voelt om je afval zo goed mogelijk te scheiden, op te letten wat je koopt en waar je het koopt, vaker de fiets te pakken en meer planten in je tuin te zetten die insecten aantrekken. Alle kleine beetjes helpen, nietwaar?

Jannet de Vries

Actie: 'Sponsor een zonnepaneel'

Doet u ook mee

Eén zonnepaneel
van €400,-
levert de kerk
€200,- per jaar
op!

Scan dan
deze QR-
code met uw
telefoon!

... met de actie 'Sponsor (een deel van) een zonnepaneel'?

Tijdens de gemeenteavond op 28 april j.l. is door Marco verteld hoe het is gesteld met de financiën van onze kerk. Oplopende kosten (energie, pastoraat, onderhoud), teruglopende inkomsten (collecte, AKB) zorgen ervoor dat dat we interen op ons eigen vermogen en onze reserves moeten aanspreken. De eind vorig jaar ingestelde Denktank Kerkelijk Vastgoed heeft de financiën en bezittingen bekeken en geadviseerd welke opties er op korte en middellange termijn zijn voor onze kerk. Jan Verhage heeft dit namens de Denktank aan de aanwezige leden toegelicht.

Namens het kernteam de Groene Kerk heeft Ellis een plan gepresenteerd om het kerkelijk vastgoed te verduurzamen, ons energieverbruik te beperken, kosten te besparen en mogelijk zelfs geld over te houden aan de via zonnepanelen opgewekte energie. Met diverse partijen zijn deze ideeën, die vorig jaar al aan de kerkenraad zijn voorgelegd, gedeeld en besproken. Met o.a. Cor van Reede zijn de kosteninschattingen nog eens kritisch bekeken. Ook door Kennis- en Adviesplatform 'de Energieke Regio' is een (gratis!) advies opgesteld wat welke maatregelen zouden kunnen opleveren, qua terugverdientijd en CO2 besparing. De begroting voor een reeks aan maatregelen voor het kerkgebouw, pastorie en beheerderswoning (betere isolatie, energiezuiniger/slimmer verwarmen/verlichten, zonnepanelen, laadpalen) komt op een bedrag van €149.000,-.

De denktank Kerkelijk Vastgoed heeft in haar advies o.a. aangegeven, ook gezien het gestarte onderzoek Samen onder één Dak met de Emmaüskerk, om investeringen in verduurzaming van het kerkgebouw met een terugverdientijd korter dan vijf jaar nog wel te doen. Vooral omdat er nu kansen liggen en fondsen en subsidies beschikbaar zijn waarvan gebruik gemaakt kan worden.

Fondsen zoals het Nipiusfonds, Vattenvall Energiepark Zuid zijn bereid om een financiële bijdrage te leveren. Echter nooit voor het hele bedrag en vaak met als voorwaarde dat eigen leden ook een bijdrage leveren.

Doel is om 50% van het begrote bedrag gesubsidieerd te krijgen. De Kerkrentmeesters onttrekken dan €50.000,- uit de onderhoudsvoorziening (€26.000,- is dit jaar al toegezegd).

Het resterende bedrag van €24.000,- willen we bij elkaar krijgen met de Actie 'Sponsor een zonnepaneel'. Leden of betrokken bedrijven wordt de mogelijkheid geboden om één of meerdere zonnepanelen te sponsoren. Iedereen naar eigen inzicht en draagkracht. Een halve of een kwart paneel kan ook, maar we zijn natuurlijk blij met elke bijdrage!

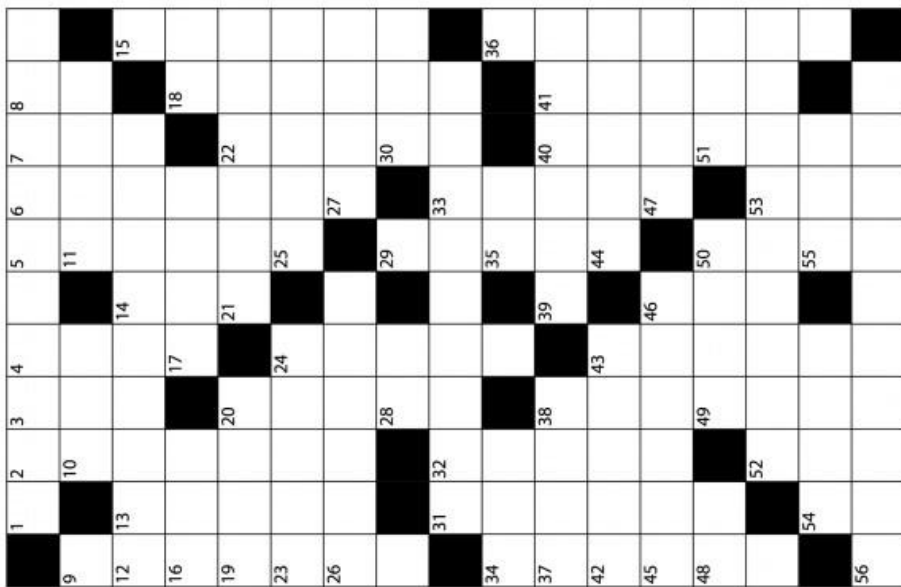
Doel is om 60 panelen bij elkaar gesponsord te krijgen. Via bijgevoegde QR-code of [deze link](#) komt u bij het actie formulier waar u uw gegevens kunt achterlaten en laten weten welke bijdrage u wilt/kunt leveren.

We houden u uiteraard wekelijks op de hoogte van de voortgang en bevelen deze actie natuurlijk van harte bij u aan!

Het kernteam Groene Kerk

E-mail: groenekerk@exoduskerk365.nl

Horizontaal

- 1** Religieuze en politieke tegenbeweging uit de achttiende eeuw, door de paus als ketters veroordeeld **10** Eerste biergist **11** Bijbelse figuur die 930 jaar oud werd (Genesis 5:5) **12** Afgodendienst **16** Europeaan **17** Tot fijn poeder gemalen graan **18** Moeder **19** Zjirvriev van de Donau **21** Buster de Amerikaan- se acteur (1895-1966) **23** Griekse halfgod met hoorns en bokspoten **25** Schoeisel **26** Bijziendheid **27** Sport **28** Getijde **30** Goed **31** Plechtig **34** Gevangenis **35** Symbool voor bismut **37** Islamitische geestelijke **39** Beroemde Franse kok (1926-2018) **42** Benzine **44** Edelgas **45** Zachtjes op en neer gaan op het water **47** Song **48** Oosterlengte (afk.) **49** Ploeg **51** Vlekkenwater **52** Guerrillastrijder **54** Zjirvriev van de Donau **55** Dakplaat **56** Onchristelijke vorm van godsdienst.

Verticaal

- 2** Onrustig (muz.) **3** Bittere afgunst **4** Bridgeterm **5** Schaduw- kant **6** Dweperig **7** Oom uit Amerika **8** Millimeter (afk.) **9** Tegen- hanger van godloochening **13** Verhandeling **14** Deel van een harp **15** Preekstoel **18** Zedelijk **20** Vlaskam **22** Graan **24** Sier- heester **29** Houder van e-mail **31** Het negende en het tiende boek uit het Oude Testament **32** Zoogdier **33** Vroegste vorm van een organisch wezen na de bevruchting **34** Diocees **36** Missie **38** Psychisch **40** Strevend naar eenheid **41** Koran- hoofdstuk **43** Vleesgerecht **46** Vochtig **50** Overvloedig **52** Pluspunt **53** Groot water **54** Internetextensie van Duitsland.

Nieuws van de Oecumenische werkgroep

Opbrengst Sobere Maaltijden 2023

In de Veertigdagentijd hebben we elke dinsdagavond soep en brood gegeten. De collectes, die dit jaar bestemd waren voor een actie van Kerk in Actie voor kwetsbare mensen in Moldavië, hebben het mooie bedrag opgebracht van € 2007,60.

Alle gevers hartelijk dank!

Tonny den Boer, secretaris

oplossing puzzel:

	J	A	N	S	E	N	I	S	M	E	
T		G	I	J	L		A	D	A	M	
H	E	I	D	E	N	D	O	M		K	
E	S	T		M	E	E	L		M	A	
I	S	A	R		K	E	A	T	O	N	
S	A	T	E	R		L	A	A	R	S	
M	Y	O	P	I	E		T	R	E	E	
E			E	B		I		W	E	L	
	S	O	L	E	M	N	E	E	L		
B	A	K		S		B	I			Z	
I	M	A	M		B	O	C	U	S	E	
S	U	P	E	R		X	E	N	O	N	
D	E	I	N	E	N		L	I	E	D	
O	L		T	E	A	M		T	R	I	
M		P	A	R	T	I	Z	A	A	N	
	D	R	A	U		L	E	I		G	
V	E	E	L	G	O	D	E	R	I	J	

Toelichtingen van de diaconie

14 mei 2023 KIA binnenlands diaconaat

Als kerken diaconaal betrokken zijn op hun wijk, verandert er niet alleen wat in de levens van mensen in de knel, maar ook in de geloofsgemeenschap zelf. Kerk in Actie begeleidt en ondersteunt kerken in heel Nederland bij hun taak om van betekenis te zijn in hun omgeving.

Een mooi voorbeeld is Assen. Door het organiseren van diners en workshops gaat het diaconale initiatief 'Assen bloeit' armoede en eenzaamheid te lijf, en groeit ook de onderlinge verbinding.

18 mei 2023 (Hemelvaartsdag) Kerkdiensten Zuidwester

De kerkdiensten op Hernesseroord worden door de kerken op GO financieel en door middel van vrijwilligers ondersteund. Onze kerk werkt hier al jaren aan mee en wij collecteren hier één keer per jaar voor.

21 mei 2023 PKN missionair werk pioniersplekken

Pioniersplekken - nieuwe vormen van kerk-zijn binnen de Protestantse Kerk - zoeken aansluiting bij de leefwereld van de bezoekers door het Evangelie te delen op een manier die bij hen past.

Bij pioniersplek 'Zin op school' in Waalwijk gaan kinderen op de basisschool én hun ouders op zoek naar zingeving vanuit het Evangelie. In kliederklassen en andere activiteiten komen allerlei levensvragen aan de orde. De Protestantse Kerk ondersteunt het werk van deze nieuwe kerkplekken.

28 mei 2023 Zending Egypte (Pinksteren)

Veel christelijke gezinnen in Egypte hebben geen geld om een Bijbel te kopen. Dankzij de jaarlijkse bijbelcompetitie van het Egyptisch Bijbelgenootschap leren tienduizenden kinderen tóch Bijbelverhalen.

Elk kind krijgt thuis een boekje met Bijbelse vragen. De hele familie doet mee om de vragen te beantwoorden. De competitie wordt afgesloten met een groot festival op verschillende plekken in Egypte. Kerken uit het hele land komen er met hun kindergroepen naar toe. Een feest van hoop!

4 juni 2023 Stichting Onderlinge Zorg Oekraïne

Stichting Onderlinge Zorg Oekraïne (St. OZO) is een christelijke hulporganisatie die vanuit bijbels perspectief de geestelijke en materiële nood van de allerarmsten in Oekraïne in het algemeen en ouderen in het bijzonder op het oog heeft. Bij het verwezenlijken hiervan wordt niet gekeken naar ras, religie, geslacht of politieke achtergrond. Hun slogan is **Maximale zorg, minimale kosten: Zórg voor de allerarmsten!**

11 juni 2023 Project Classis Delta voor Indonesië

Ruim vijftig gemeenten uit de ringen Zeeuws-Vlaanderen, De Bevelanden, Walcheren, Schouwen-Duiveland/Tholen, Goeree-Overflakkee/Voorne-Putten/Rozenburg en Hoeksche Waard zetten zich samen in voor Indonesië. Met elkaar verbonden door de geschiedenis en het leven op een eiland.

18 juni 2023 Studentenpastoraat Rotterdam

Mede dankzij de jaarlijkse bijdragen van een aantal kerken in Zuid-Holland en Zeeland is het studentenpastoraat in Rotterdam na jaren van afwezigheid weer volop in ontwikkeling, inmiddels met twee studentenpastores. Voor een recente impressie van het Rotterdamse studentenpastoraat zie www.studentenpastoraat010.nl. Zij hebben onze gemeente gevraagd hun werk te steunen door een collecte hiervoor te bestemmen. We geven hieraan graag onze medewerking en vragen u dit prachtige doel te ondersteunen met uw gift.

25 juni 2023 Werelddiaconaat Colombia

Op 20 juni is Wereldvluchtelingendag. Wereldwijd zijn er zo'n 82 miljoen mensen op de vlucht. Dit jaar collecteren we voor Venezolaanse vluchtelingen in Colombia. Door de politieke en economische crisis in Venezuela steken vluchtelingen uit dit land regelmatig de grens met Colombia over, op zoek naar bestaanszekerheid. Met name kinderen en jongeren zonder familie zijn kwetsbaar voor (seksuele) uitbuiting. Met steun van Kerk in Actie begeleidt de Colombiaanse organisatie Renacer jongeren om te voorkomen dat ze in handen van mensenhandelaren vallen.

De organisatie werkt in de noordelijke regio La Guajira en in de toeristische kustplaats Cartagena. 's Nachts gaan sociaal werkers daar de straat op. Zij leggen contact kinderen en jongeren die slachtoffer zijn geworden van (seksueel) geweld. Ze bieden hun psychische en juridische hulp.

Wie geen onderdak heeft kan terecht in hun opvanghuis. Met de steun van Kerk in Actie kan Renacer 40 kinderen en jongeren, die het slachtoffer zijn van (seksuele) uitbuiting, beschermen en begeleiden. Ook is er aandacht voor preventie via voorlichting aan jongeren en docenten op scholen, aan ouders, (kerk)leiders en ambtenaren.

2 juli 2023 KIA werelddiaconaat Indonesië

De Indonesische provincie Oost-Nusa Tenggara is een van de armste gebieden van Indonesië. Veel mensen die hier wonen trekken naar andere Indonesische provincies, of naar het buitenland, zoals bijvoorbeeld Maleisië. Sommige migranten hebben niet de juiste papieren, waardoor ze onbeschermd zijn en makkelijk slachtoffer worden van mensenhandel.

De Timorese Kerk (GMIT) geeft voorlichting over veilige migratie, zet economische projecten op zodat mensen minder snel migreren en biedt pastorale en praktische hulp aan getraumatiseerde slachtoffers.

Financiën van de kerkrentmeester

De opbrengsten van de collecte:

Week	Bedrag	Week	Bedrag
01	€ 113,15	09	€ 175,35
02	€ 230,55	10	€ 230,15
03	€ 257,35	11	€ 193,65
04	€ 258,20	12	€ 248,15
05	€ 330,75	13	€ 210,35
06	€ 197,50	14	€ 216,10
07	€ 285,00	15	€ 368,50
08	€ 248,45		

Op de volgende vijf manieren komt het collectegeld binnen;
Collecte in de kerk, collectebonnen in de kerk, via de Exodus App,
via de Apostel App en door middel van overboeking op de rekening.

Daarnaast heeft dhr. J. Terlouw € 20,00 overgemaakt t.b.v. een gift NN.

Fred van Leersum

Leesrooster

Mei

14	Jakobus 1:19-27
15	Jakobus 2:1-13
16	Jakobus 2:14-26
17	Psalm 68:1-19
18	Psalm 68:20-36
19	Jakobus 3:1-12
20	Jakobus 3:13-18
21	Psalm 39
22	Jakobus 4:1-10
23	Jakobus 4:11-17
24	Jakobus 5:1-6
25	Jakobus 5:7-12
26	Jakobus 5:13-20
27	Psalm 119:1-8
28	Psalm 119:9-16
29	Spreuken 23:1-11
30	Spreuken 23:12-21
31	Spreuken 23:22-35

Juni

1	Spreuken 24:1-12
2	Spreuken 24:13-22
3	Spreuken 24:23-34
4	Psalm 119:17-24
5	Spreuken 25:1-10
6	Spreuken 25:11-20
7	Spreuken 25:21-28
8	Psalm 119:25-32
9	1 Timoteüs 1:1-11
10	1 Timoteüs 1:12-20

11	Psalm 13
12	1 Timoteüs 2:1-7
13	1 Timoteüs 2:8-15
14	1 Timoteüs 3:1-13
15	1 Timoteüs 3:14–4:10
16	Psalm 119:33-40
17	Matteüs 7:13–8:1
18	Matteüs 8:2-13
19	Matteüs 8:14-22
20	Matteüs 8:23-34
21	1 Timoteüs 4:11–16
22	1 Timoteüs 5:1-16
23	1 Timoteüs 5:17-25
24	1 Timoteüs 6:1-10
25	1 Timoteüs 6:11-21
26	Psalm 49
27	Matteüs 9:1-17
28	Matteüs 9:18-24
29	Matteüs 9:35–10:10
30	Matteüs 10:11-20

Juli

1	Matteüs 10:21-33
2	Matteüs 10:34 –11:1

Colofon

Administratie

Exodus Gemeente PKN
e-mail: info@exoduskerk.nl
Eerste scriba:
Mevr. M. (Margot) van de Wiel
p/a Dorpsweg 97a
3245 VB Sommelsdijk
Tel. 0187-485529

Tweede scriba:
Conny Wesdorp
Tel. 06-10775858

Distributie Verbinding

Dhr. P. Dees
Doetinchemsestraat 10
3241 AA Middelharnis
Tel. 0187-487688

Kopij voor het volgende nummer

t/m **maandag 19 juni 2023**
inleveren per e-mail in **Calibri 11:**
redactieverbinding@exoduskerk.nl

De redactie behoudt zich het recht voor wijziging van de kopij. Wij vragen uw begrip hiervoor.

Redactie

Jeanet Akershoek 06-55161287
Nel Nelemans 0187- 651465
Antoinette v.d. Veken 06-18204064

Predikant

Ds. Jan de Visser
Berkenhof 10
3241 BA Middelharnis
e-mail: jdevisser@exoduskerk.nl
Tel.: 06-46201149

Adres Exoduskerk

Dorpsweg 97a
3245 VB Sommelsdijk

Kerkrentmeesters

Vrijwillige bijdragen en/of giften kunnen worden gestort op de rekening van de Exodus Gemeente PKN:
NL92RABO0373725140

Collectebonnen

Er zijn collectebonnen te bestellen met een waarde van € 0,70, € 1,40, € 2,50 en € 5,-- per eenheid van 20 stuks. Via website/kerk app is betaling via Ideal en bezorging als vanouds.

Of bedrag overmaken op:
NL92RABO0373725140 o.v.v.
collectebonnen € 0,70 en/of € 1,40
€ 2,50, € 5,--.

Diaconie

*Kom Heilige Geest
vul mijn hart en leven
laat Uw liefde stromen
troost met Uw nabijheid
geef kracht om te getuigen
vervul ons met heilig vuur*

*Kom Heilige Geest
woon in onze huizen
ontdek onze zonden
leer ons meer op Jezus zien
ontsteek een groot verlangen
volmaakt te leven tot Uw eer.*

- Leo Heuvelman -